

TURISM SOCIAL ȘI RELIGIOS ÎN FRIULI VENEZIA GIULIA

Proiect de promovare a turismului social și religios din Europa de Est către Friuli-Venezia Giulia

Proiect realizat cu finanțare de la Regiunea FVG L.R.12/2006

1. TRIESTE

CATEDRALA SF. IUSTIN (SAN GIUSTO): situată pe dealul cu același nume, include resturile unui propileu antic roman din primul secol d.Hr. și actuala bazilică rezultă din fuziunea, în secolul al XI-lea, a două biserici distincte: Adormirea Maicii Domnului (it. Santa Maria Assunta) și Sf. Iustin. Biserica are cinci nave asimetrice, este împodobită cu mozaicuri bogate în absidă și parietal. Tezaurul este format din piese remarcabile de artă, printre care se află vălul Sf. Iustin (pictură pe mătase de secol XIII.), Răstignirea Battuti (sec. al XIII-lea), Răstignirea Giuliani (1383) și halebarda Sf. Sergiu (care, conform legendei, în mod miraculos a căzut în piața orașului în ziua de 8 Octombrie 303, în clipa când Sfântul Sergiu a fost decapitat în Siria).

SF. ANTON CEL NOU (SAN ANTONIO NUOVO): biserică construită între 1825 și 1849, în stil neoclasic, închide spectaculos piața Ponterosso și canalul "borgo Teresian".

TEMPLUL MARIA MAMĂ ȘI REGINĂ, MUNTELE GRISA: ridicat între 1963 și 1966 pe creasta carsică cu vedere spre Golful din Trieste de către arhitectul Antonio Guacci, o construcție cu o multitudine de triunghiuri riguros calculate, care se repetă pentru a compune arhitectura, dar și elementele din interior. Sanctuarul este constituit din două biserici, cea inferioară și cea superioară, oferă o vedere panoramică extraordinară și o pădure de pini care oferă momente de reculegere.

De la începutul secolului al XVIII-lea la Trieste sunt bine integrate și alte religii sau confesiuni creștine, fiecare cu propriile lor locașuri de cult. Este Iudaismul (Sinagoga din Trieste este a doua ca mărime în Europa), confesiunea Ortodoxă (Comunitatea sârbă ortodoxă în biserica sf. Spiridon și Comunitatea ortodoxă greacă la biserica sf. Nicolae), Comunitatea creștină reformată (comunitatea evanghelică elvețiană și valdeză în bazilica sf. Silvestru, comunitatea motodistă în Scala dei Giganti, biserica creștină neoprotestantă adventistă în Via Rigutti, comunitatea evanghelică de confesiune Augustană în Largo Panfili).

2. GORIZIA

CATEDRALA SFINȚII ILARION ȘI TIȚIAN (SS. ILARIO E TAZIANO): structură arhitectonică formată prin fuziunea a trei biserici existente (Sf. Ilarion și Tațian, sf. Acațiu, sf. Ana), a fost distrusă în cea mai mare parte în primul război mondial. Oricum, aici se află picturi și sculpturi de sfârșit de secol XV.

SF. IGNAȚIU: cu adevărat o biserică tipică orașului Gorizia, cu fațada sa pitorească în piața Victoriei. Construită de către iezuiți începând cu anul 1654, s-a ajuns la terminarea fațadei în jurul anilor 1721-1723. Interiorul are un naos unic (navă unică) cu trei capele pe fiecare parte: remarcabilă este fresca ce reprezintă Gloria sfântului Ignațiu.

3. DUINO-AURISINA

SAN GIOVANNI IN TUBA LA GURILE TIMAVO: într-o zonă legată de cultele precreștine, a fost construită în secolul al V-lea o bazilică în formă dreptunghiulară. Refăcută în mai multe etape și bombardată în timpul primului război mondial, reconstrucția curentă a pus foarte mult în valoare vestigiile arheologice.

4. SAN CANZIAN D'ISONZO

BISERICA PAROHIALĂ A SFINȚILOR CANZIO, CANZIANO E CANZIANILLA: cultul celor trei frați martirizați pare să dateze încă dinaintea secolului al V-lea. Biserica actuală este o construcție recentă, dar păstrează moaștele sfinților și vestigiile arheologice.

BISERICA SF. PROTO: construită pe niște ruine de secol IV a memoriului pentru sfinții Proto și Crisogono (Hrisogon sau Crisogon), se pot vedea sarcofagele sfinților și unele resturi de mozaicuri.

5. GRADO

BAZILICA SF. EUFEMIA: una dintre cele mai frumoase biserici paleocreștine ale Adriaticii de Nord, se află pe niște ruine de secol V și este construită din cărămidă și gresie; în partea dreapta a fațadei este flancată de clopotnița din anul 1455. Biserica are trei nave separate de coloane de marmură. Cel mai spectaculos este marele mozaic de paviment, bogat în modele geometrice și inscripții ale binefăcătorilor. Remarcabil este amvonul romanic de secol XIII și altarul din argint aurit din secolul al XIV-lea. Printre clădirile anexe merită vizitate: Tricora sau capela sfântului Marcu, Mausoleul lui Ilie cu excepționalul Tezaur al Domului, "salutatorium"-ul (sala de primire a episcopului), cu o copie a catedrei sf. Marcu, lapidarium-ul cu vestigii din perioada paleocreștină.

BAZILICA SANTA MARIA DELLE GRAZIE: originalul de secol V, are trei nave, dintre care cea centrală mult mai înaltă. Este bine conservat pavimentul cu mozaic. Pe nava din stânga: statuia Preasfintei Fecioare "Madonna delle Grazie", venerată cu Procesiunea "Perdon de Barbana".

6. BARBANA lângă Grado

SANCTUARUL PREASFINTEI FECIOARE (BEATA VERGINE): conform legendei, se înalță în anul 582, când, din cauza unei furtuni care a distrus întreaga localitate, se întrevădea plutind o statuie a Preasfintei Fecioare care s-a așezat pe insulă. Actualul sanctuar este o construcție recentă, dar cuprinde diferite vestigii antice, printre care tăblițele "ex voto".

7. AQUILEIA

BAZILICA PATRIARHALĂ: monument principal al Patriarhiei de Aquileia, este edificat în secolul al IV-lea pe vremea episcopului Teodor. Este renumit pentru pavimentul cu mozaic imens care, potrivit celor mai recente interpretări, este reprezentarea vizuală a unei doctrine gnostice paleocreștine. Centru cultural antic și modern prezintă alte remarcabile manifestări artistice: printre care, merită amintit, în cripta lui Maxențiu, cel mai important ciclu de fresce din epoca romană din tot nordul Italiei, atribuit în mare măsură „Maestrului Patimilor” (it. Maestro della Passione).

8. CORMÒNS

CATEDRALA SF. ADALBERT: construcție de secol XIX, se înalță în "centa medievală". Prezintă câteva sculpturi și picturi de secol XV-XVI.

SF. IOAN BOTEZĂTORUL: de secol XIV, biserica are un singur naos. În partea din spate, se poate observa valoroasa frescă în care este reprezentată Maica Domnului cu Pruncul (it. Madonna col Bambino) de secol XV.

9. UDINE

PREASFÎNTA MARIA LA CASTEL (SANTA MARIA IN CASTELLO): se înalță pe dealul care domină orașul pe ruinele unei biserici mai vechi din secolul al VIII-lea. Modificată după cutremurul din 1511, biserica are trei nave cu absida înfrumusețată cu bogate fresce; de asemenea se află fresce medievale și sculpturi în piatră și lemn care provin de la alte locașuri de cult.

CATEDRALA „SANTA MARIA ANNUNZIATA”: edificată în secolul al XIII-lea, a suferit modificări importante în secolul al XVIII-lea. Biserica este grandioasă, în stil baroc, are trei nave; părțile laterale prezintă patru capele fiecare.

Remarcabile sunt operele artistice: în special picturi de Giovanni Martini, Pomponio Amalteo, Palma cel Tânăr și mai ales de către Giovan Battista Tiepolo. De remarcat sunt de asemenea orgile Nachini și Dacci, racla cu moaștele patriarhului Bertrand Saint-Geniès, sacristia cu alte remarcabile lucrări de artă și sarcofagul fericitului Bertrand păstrate în baptisteriu.

BISERICA PURITĂȚII (DELLA PURITÀ): inițial construit ca teatru, a fost transformată între anii 1757 și 1760. Interiorul său se dovedește a fi o comoară de fresce executate de Giovan Battista și Giandomenico Tiepolo.

SANCTUARUL „BEATA VERGINE DELLE GRAZIE”: înălțată pe fundații de secol XI, a luat naștere pentru a favoriza venerarea „icoanei făcătoare de minuni” (tablă de secol XIV în stil bizantin). Această biserică, pe lângă alte câteva lucrări de valoare, este amintită pentru numărul impresionant de "ex voto", printre care se află „masca diavolului” (armură valoroasă de secol XV legată de o legendă populară). Amplă și bine conservată se prezintă curtea mănăstirii de secol XVII.

10. CIVIDALE DEL FRIULI

Domul „santa maria assunta”: exista deja în secolul al VIII-lea, dar a fost reconstruit în forma sa actuală în secolul al XV-lea. Este o biserică impunătoare prin structura sa destul de simplă, interiorul prezintă opere semnificative de artă, printre care (deasupra altarului major) tabla argintată pictată de către Pellegrino al II-lea (it. pala=tablă pictată și așezată vertical în spatele altarului), bijuterii de aur de relevanță internațională. Din naosul (nava) din dreapta se intră în Muzeul creștin unde se poate admira baptisteriul lui Callisto, altarul lui Ratchis și catedra patriarhală.

SANCTUARUL PRESFINTEI FECIOARE DE LA CASTELMONTE (BEATA VERGINE DI CASTELMONTE): la câțiva kilometri la est de centrul orașului Cividale, situat pe un deal de 618 m înălțime se arată somptuos acest Sanctuar, considerat unul dintre cele mai vechi din nord-estul Italiei. Jefuit și furat de-a lungul secolelor, cea mai mare parte a patrimoniului artistic s-a pierdut, dar astăzi rămâne un centrul foarte activ al religiozității populare.

11. MANZANO

ABAȚIA SF. PETRU DIN ROSAZZO (SAN PIETRO IN ROSAZZO): o minune într-un peisaj cu iz medieval, în biserică se pot admira încă părți de fresce de secol XVII. Curtea mănăstirii este de o eleganță extraordinară.

12. TRICESIMO

SANCTUARUL „MADONNA MISSIONARIA”: după război, icoana Maicii Domnului a fost dusă în procesiune prin Friuli pentru ca semn de apel pentru pace; La sfârșit fost dusă în sanctuarul special construit în 1953 care a devenit un loc de pelerinaj.

13. SAN DANIELE DEL FRIULI

DOMUL SF. ARHANGHEL MIHAIL: terminat în forma sa actuală în secolul al XIX-lea, oferă diverse opere de artă, inclusiv baptisterul de secol XVII, altarele cu picturile sale și tablele de lemn ale corului.

BISERICA „SAN ANTONIO ABATE”: fațada gotic-venețiană ascunde un interior îmbogățit cu cel mai frumos și prețios ciclu de fresce renascentiste din Friuli, atât încât și-a câștigat numele de „Mica Capelă Sixtină din Friuli”.

14. GEMONA DEL FRIULI

DOMUL „SANTA MARIA ASSUNTA”: reconstruit cu grijă după cumplitul cutremur din anul 1976, domul datează din secolul al XIII-lea. Un exemplu superb de gotic târziu, fațada are statui care prezintă Epifania Domnului și o statuie de dimensiuni importante a Sf. Cristofor. În interior se află numeroase opere de artă picturi și sculpturi, inclusiv baptisterul de secol IX.

15. VENZONE

DOMUL SF. ANDREA: unul dintre cele mai prețioase exemple de reconstrucție prin anastylosis, prezintă splendide fresce din secolul al XIV-lea. Remarcabil „la Pietà” (Vesperbild) de secol XV și sculpturi ale maestrului Bernardino da Bissone.

16. ZUGLIO

BISERICA PAROHIALĂ NUMITĂ „PIEVE DI SAN PIETRO IN CARNIA”: în satul roman din primul secol. Într-urme ale bazilicii primitive fac trimitere la secolul al VI-lea. Construită la început de secol XIV și modificată în secolul al XVI-lea, are un aspect gotic alpin. În interior maiestuoasa structură de lemn a altarului major opera maestrului Domenico din Tolmezzo, în timp ce se află fresce de secol XVI în sacristia superioară.

17. MOGGIO UDINESE

ABAȚIA BENEDICTINĂ „SAN GALLO”: edificată în secolul al XI-lea, frumos restaurată, prezintă diverse opere de artă de secol XIV. Mănăstirea benedictină adiacentă de secol XVI este minunată.

18. TARVISIO

SANCTUARUL DE LA MUNTELE LUSSARI: punct religios de întâlnire dintre Friuli, Carinția și Slovenia, s-a înălțat probabil în locul una a fost descoperită o statuie de lemn a Preasfintei Fecioare. Foarte frumos este tavanul din lemn în formă de carenă decorat cu steluțe.

19. PORDENONE

CATEDRALA SF. MARCU: construită spre sfârșitul secolului al XIII-lea, astăzi apare recompus după cinci faze arhitectonice. Interiorul cu navă unică, prezintă mai multe capele și este decorat cu multe opere de artă, printre care fresce din secolul al XV-lea. Este de remarcat baptisterul lui Pilacorte (1506), Învierea Pordenone, relicvariile care fac parte din Tezaur.

20. SESTO AL REGHENA

ABAȚIA SANTA MARIA IN SYLVIS: fondată în prima jumătate a secolului al VIII-lea. Biserica este precedată de un atrium cu trei nave și salonul superior. Sunt încă vizibile afrescele de secol XIII/XIV nu perfect conservate. În criptă, de remarcat, sunt urna Sf. Anastasia (sec. al VIII-lea), Vesperbild (sec. al XV-lea) și altarul de marmură (sec. al XIII-lea).

21. SAN VITO AL TAGLIAMENTO

DOMUL SFINȚILOR VITO, MODESTO ȘI CRESCENȚIA: de origini din perioada târzie de secol XV, conține opere remarcabile de artă, precum piesele din spatele altarelor. De remarcat tripticul lui Bellunello (1488,) și operele lui Amalteo (a doua jumătate a secolului al XVI-lea.).

SANCTUARUL MADONNA DI ROSA: probabil cel mai faimos în zona occidentală din Friuli, este venerată o imagine a lui Tiussi considerată taumaturgică. De remarcat marile opere de mozaic ale școlii din Spilimbergo.

22. SPILIMBERGO

DOMUL SANTA MARIA MAGGIORE: început în 1284, este unul dintre cele mai bune exemple de arhitectura romanico-gotică din Friuli. Interiorul este împărțit în trei nave și absida prezintă un ciclu important de fresce de la jumătatea secolului al XIV-lea,. Se pot vedea importante picturi (Martini, Pordenone) și trebui să fie menționate prețioasele manuscrise de secol XVI.

structuri ospitaliere în teritoriu:

Grado – Barbana (din aprilie – până în octombrie):

CASA DEL PELLEGRINO (pensiune, cazare pentru grupuri)

DOMUS MARIÆ (ospitalitate pentru grupuri)

Barbana – 34073 Grado (Gorizia)

Tel +39 0431 80453 – www.santuariodibarbana.it

SOCIETATEA MOTOSCAFISTI GRADESI ((transport la Barbana dus-întors)

RESTAURANTUL PELEGRINULUI (DEL PELLEGRINO) (catering)

riva Sebastiano Scaramuzza – 34073 Grado (Gorizia)

Tel +39 0431 80115 – www.motoscafistigradesi.it

Aquileia:

HOSTEL DOMUS AUGUSTA

via Roma 25 – 33051 Aquileia (Udine)

Tel/Fax +39 0431 91024 – Info. rezervari +39 331 104 1317

info@ostelloaquileia.it – www.ostelloaquileia.it

Udine:

INSTITUTUL SALESIAN “BEARZI”

(numai pe timpul perioadelor de vacanță)

via don Bosco 2 – 33100 Udine (Udine)

T +39 0432 493911 – Fax +39 0432 493912

ospitalita@bearzi.it – www.bearzi.it

în lunile iunie și septembrie este de asemenea disponibil

CASA MONTANĂ DE VACANȚE “BEARZI”

Pierabech – 33020 Forni Avoltri (Udine)

Cividale del Friuli – Castelmonte:

BAR RESTAURANT HOTEL "CASA DEL PELLEGRINO"

fracțiune Castelmonte 6 – 33040 Prepotto (Udine)

Tel +39 0432 731161 – Fax +39 0432 700636

info@lacasadelpellegrino.org – www.lacasadelpellegrino.org

Zuglio:

LA POLSE DI COUGNES, "Amîs di San Pieri"

via Fielis 1, 33020 Zuglio (Udine)

Fundația c/o Cjase Emmaus

via Asilo 3, Imponzo – 33028 Tolmezzo (Udine)

lapolse@libero.it – <http://www.comune.zuglio.ud.it/index.php?id=25933>

Tel +39 0433 929084 (Cjase Emmaus) – Tel +39 0433 92296 (Polse)

Tel +39 329 262 2525 (don Giordano Cracina, responsabil)

Tarvisio – Monte Lussari:

HOTEL RODODENDRO

località Monte Lussari – 33010 Camporosso (Udine)

Tel +39 0428 653923 – Fax +39 0428 63196

info@hotelspartiacque.com – www.hotelspartiacque.com/hotel-rododendro

VERDE&BLU FRIULI de asemenea, vă însoțește de-a lungul unor minunate poteci și drumuri:

TRASEUL ALBASTRU, drumetie italiană:

pe urmele unui antic traseu patriarhal, care începe de la Bazilica din Aquileia și, în zece etape se traversează diferite locuri devoționale mari și mici, ajungându-se la Sanctuarul de pe Muntele Lussari, unde se unește cu analogul său traseu sloven de la Sanctuarul marian din Brezje și cu analogul său traseu carințian care începe în Catedrala Înălțarea la cer a Maicii Domnului din Saal. Perioada recomandată: din mai până în octombrie.

TRASEUL BISERICILOR numite "PIEVI" :

o drumeție pe la bisericile istorice din zona montană de nord-vest a Diecezei de Udine. Pornind de la Imponzo din Tolmezzo, traseul se desfășoară de-a lungul a douăzeci de etape și zece biserici, în mijlocul naturii de munte, în căutarea unui trecut plin de istorie și spiritualitate. Traseul, este de asemenea potrivit familiilor, se termină la "Pieve di Zuglio" – Biserica din Zuglio.

GE.TUR

În cei peste 25 de ani de activitate în domeniul turismului social, am câștigat experiență în organizarea de vacanțe pentru familii, inclusiv cele numeroase sau defavorizate, adolescenți, grupuri sportive și religioase. Credem cu tărie că turismul este un drept al tuturor, deoarece a face turism social înseamnă a da un răspuns concret nevoii de socializare, este un stil de viață, este o alegere valoroasă din partea instituției care organizează toate acestea și care este angajată, inclusiv prin intermediul vacanțelor, în dezvoltarea relațiilor sociale, în crearea unor oportunități pentru îmbogățirea culturală, promovarea și valorizarea resurselor din teritoriu. Pentru a satisface orice idee de vacanță și de divertisment, vă oferim o gamă largă de servicii, cazare și activități dintre care amintim:

- tabere și colonii
- sporturi acvatice
- sport de teren
- catering

- turism religios
- turism de congrese
- turism pentru c.r.a. și c.r.a.l. (cluburi de recreație ale firmelor și ale muncitorilor)
- turism accesibil
- animații în cadrul stațiunilor turistice
- trasee

STAȚIUNEA DOLOMITICĂ DIN PIANI DI LUZZA

località Piani di Luzza – 33020 Forni Avoltri (UD)

Tel +39 0433 72041 – Fax +39 0433 72377

www.getur.com/mountain

STAȚIUNEA ADRIATICĂ DE LA LIGNANO SABBIAORO

viale Centrale, 29 – 33054 Lignano Sabbiadoro (UD)

Tel +39 0431 409511 – Fax +39 0431 409512

www.getur.com/seaside

Asociația VERDE&BLU FRIULI vă oferă propria competență pentru organizarea directă sau pentru sprijinul de la distanță în vederea organizării unor inițiative și activități de tip asistențial, de agrement, culturale, religioase, sportive, turism social, participarea la evenimente și manifestări sportive, culturale, religioase, sociale și asociative în general.

VERDE&BLU FRIULI

asociația de promovare socială

via Aquileia, 16 – 33100 Udine (UD)

Tel +39 0432 505759 – Fax +39 0432 505828

info@verdeblufriuli.it

www.verdeblufriuli.it